

JORGE EMILIO NEDICH

A romák sötét lehelete

1

Egy este, sikeresen bár akadozva, meggyőzte asszonyát, és utána saját magát is, ami nehezebbnek bizonyult; nem is gondolta, hogy ilyen tehetsége van a rábeszéléshez. Asszonya, aki látta őt oly gyorsan eltűnni, mint egy gőzmozdonyt a kanyarban, ebből a beszélgetésből megoldotta a dolog összes rejtélyét, és most kisfiának egész nap arról a táncoló medvéről mesélt, aki majd őket gazdaggá teszi.

Petre visszahúzta a vasat a tűzről, belemerítette a cinkkel gyengített oldatba, s óozni kezdte a nagy edényt, amit még azon a délutánon be akart fejezni. Gondolatban újra átfutotta a beszélgetést, és megkérdezte magától: hogyan tudná a medvét megvásárolni? Szüksége volt legalább harmincezer cseréptál s tálka árára; ahogy számolgatott, rájött, hogy húszezer edény elkészítésébe bele is halhatna; persze, a számok nem voltak pontosak, de ha naponta hármat készítene, biztos halál várna rá még a húszezredik előtt. Abban az esetben, ha sikerülne összegyűjtenie a pénzt, el kellene juttatnia barátja házába, aki a medve szállításához szükséges engedélyt tartogatta; de a fontos az volt, hogy asszonyát már meggyőzte. Maida a *pasodoblé*hez hasonló dalt dúdolt a kisgyermeknek; bár nem állt messze a *salsától*, sem a *cumbiától*, tapsolt hozzá, ahogy mondta: „*Neni cumba ni cumba ni cumbit, neni cumba ni cumba ni cumbit*”; Carlo *tanganillát* táncolt a nap figyelő tekintete alatt, mely az ég kellős közepén trónolt, hogy a romákat szemmel tarthassa.

Petre úgy tervezte, hogy asszonya kiségheti őt jóstudományával és bizsu készítményeivel, majd a kapott pénzből vennék meg a kocsit húzó szamarat; másmit, mint amit asszonya a minap ellopott, és most bőgésével ijesztgette az egész világot.

Következő reggel kezébe vette a szamar kötelét és elindult, hogy megkeresse annak tulajdonosát, de az állat megtagadta az engedelmisséget. Petre megpróbált vele szót érteni, felbátorodva a feleségénél elért eredménnyel s az állat szemében felvillanó értelmén, de valahányszor feléje nyújtotta kezét a cukorral, a szamar ráfújt, s a cukor szétszóródott. Petre hozott még többet, ezúttal megnevésítette, s mosolyogva közeledett hozzá, az állathoz hajolva kedvesen duruzsolt neki, miközben karját kinyújtotta; a szamar azonban megfordult, hátsó felét mutatva. Ő, a nyilvánvaló lebecsülés ellenére, nem vonta vissza az ajánlatot, mire

a bestia farkát félrekapva célzott. Petre, a piszok melegével arcán, sértetten felgyenesedett, s hozzávágta a cukrot. Levette róla a kötelet és az átalvetőt, karjára tekerte, s házról házra vitte, míg tulajdonosát meg nem találta, aki aztán hálából neki ajándékozta az állatot.

A faluból visszatérve Maida azzal szórakozott, hogy napi teendőit végigvette fejében. Egy fejőpadon hagyta a kosarát, amiben olcsó csecsebecsét vitte, belépett a boltba néhány apróságért, majd kijött, és éppen a szamár előtt állt meg. Megvetően vizsgálgatta az állatot, amiért annak társaságát el kellett tűnie; a szamár ugyanígy volt vele. Így Maida tudatának legmélyén értette meg, hogy ez a semmirekellő állat, aminek még egy piros pántlika sem volt az átalvetőjére kötve, az a szál, ami őket a balsorssal és árulással köti össze: mérgesen csépelni kezdte a szamarat, s rákiabált, hogy tünjön el, hogy már nem is kell neki, s már amúgy is rengeteg dolog esett áldozatul dühkitöréseinek. De az állat megvédte magát. Alig észrevehető mozdulattal s álcázott gyorsasággal, egy kis rúgással, amit az esés maga még jobban elrejtett, Maidát a földre lökte, eltörve bal lábát. Petre megpróbálta megnyugtatni az asszonyt azzal az ígérettel, hogy az állatból kolbászt készít, amint elhagyják a falut. Maida a fájdalom és sírás kellős közepén felhúzta szemöldökét, s az öröm apró szikrája villant fel szemében.

Petre keményen dolgozott több héten keresztül, hogy befejezzen egy rézedény sorozatot; ezekkel fizeti majd ki az orvost, aki a faluban várta őket, hogy levegye Maida lábáról a gipszet. Az út alatt megjegyezte asszonyának, hogy ha mindez Európában történt volna, a szamár nem elégedett volna meg csak az egyik láb eltörésével.

Így igaz, ott még a szamarak se kedvelnek minket – felelte Maida.

Otthon Maida aggódva vizsgálta immár gipsz nélküli, szőrös, vékony lábát. Időközben Petre nekilátott a tíz nagy tál készítéséhez, amikkel a teherautó javítását fizeti majd ki. Még félóra sem telt el, mikor meghallotta Maida kiabálását és a szamár bögését. Az asszony magából kikelve egy vasvillával verte az állatot, aki mellső lábaival a teherautó sárhányóját rugdalta. Miután Petrének sikerült mindkettőt lecsillapítania, megtudta a nagy felindulás okát: a bestia megrágta a kosarat és vele együtt Maida egyetlen, faluba járáshoz illő ruháját, amire a csecsebecséinek eladásához volt szüksége. Hirtelen felindulásában, mikor már gondolkozni sem volt képes, Petre felemelt egy vastag vasrudat, hogy szétverje vele az állat fejét, aki két hosszú csálé fülét hegyezte, s ránézett; szemei hatalmas könnycseppekre hasonlítottak. Petre még magasabbra emelte a vasrudat, s fenyegetően meglóbálta, de mert közben elkapta a szamár tekintetét, végül is megadóan leengedte a rudat az állat csendes békéje láttán; Maida megnyugodva felsóhajtott. Meg akarta simogatni férjét, aki azonban, hogy dühét levezesse, egy jó nagyot lekevert neki, s leszidta, amiért az állat az ő hibájából ette meg a kosarat és a ruhákat.

Idővel a falu népe megkedvelte őket, és a szamárral történekről is hallottak. Munkát ajánlottak mindkettőjüknek kukoricatöréskor. Petre megköszönte, jó

termést kívánva nekik, de elmagyarázta, hogy a romák életmódjába nem illik a lélekszakadtáig tartó földműves munka s gyümölcsseinek leszedése. Munkájukból élnek, igen, ami könnyebb, ő nagyszerű edénykészítő, s kitűnő a fémek megmunkálásában, míg asszonya bölcs csillagjós és kézműves.

Egymagában, ahogy az éj leszálltát szemlélte a távoli horizonton, arra gondolt, hogy végső esetben elfogadhatja a munkát, mint pillanatnyi szükségletet; ez lehetővé tenné egy nagyobb összeg félrerakását, bár a tény, hogy minden nap ugyanazt a levegőt kelljen beszívnia, félelemmel töltötte el; nem értette, hogy tudnak a letelepedettek olyan hosszú ideig egy helyen maradni, és mást se csinálni, mint dolgozni, mikor az egész világ a lábuk előtt hever.

Miközben az edények, kancsók s cseréptálok hegye a sátor oldalán növekedett, Petrének egy *pobiaste* jutott az eszébe, amit még nagyapja mesélt neki kis-korában: a romák, mikor megtudták, hogy a letelepedettek felfedezték az írás művészetét, reszkettek félelmükben; mivel ezzel megtalálták a módját, hogy az emberek lelkét átformálják és reformálják, azt kivették belőlük, és hamis valóságot építettek köréje, aminek központjában azonban sohasem maga az ember áll. Abban a pillanatban, ahogy ezt a valóságot le akarnák rázni, három vagy akár tíz részre törne szét; ezek az emberek már sohasem térnek vissza önmagukba, ettől kezdve parancsoknak engedelmeskednek.

Máskor Petre álmódozott, szemei mások számára láthatatlan dolgokra meredtek csodálkozva, önmagát képzelte el medveidomítás közben; már elkészítette a medve orrába való bronzkarikát, amivel tartani fogja; készen volt a harminc centiméter mély s három méter átmérőjű gödör; ott ég majd a tűz, ami a talajt melegítené. Mikor a kívánt hőmérséklethez érne, kivenné belőle a parazsat, s belezárná a medvét; a karika az orrában bármilyen szökési kísérletét megghiúsítaná. A forró talaj miatt a medve kénytelen lenne a lábait emelgetni, s asszonya ritmust adna hozzá a csörgődobbal. Jó pár hónapnyi rendszeres munkával el tudná érni, hogy a medve megértse a forró talaj és a zene közötti összefüggést, s ahányszor a ritmust hallja, elkezdjen táncolni. Petre tisztában volt vele, hogy nagyon sok hiányzik még álma megvalósításához, de nem volt képes az álmódozást abbahagyni.

Így történt, hogy anélkül, hogy észrevette volna, eladta termékei egy részét, és megvásárolta az akkumulátort s a húzáshoz kellő szamarat. Elhatározta, hogy megmutatja Maidának a henger formájú darabot, ami eredetileg a gondot okozta; ő női szemmel vizsgálta meg, és megkérdezte, hogyan viszonyulna inkább a szamarakhoz. Petre csak a fejét csóválta, és válasz nélkül odébbállt. Befejezte a munkát, átvizsgálta másodszorra is az összekötő kábeleket, s többször is elfordította a kulcsot, hogy a motor egy furcsa, egyenetlen hanggal beinduljon. Egy hozzáértő azt mondta, hogy mivel a jármű sokáig állt, a hengerek tetejével van a baj, amit a következő faluban javítanak meg. Több héttel később pedig azt közölték vele, hogy ki kell őket cserélni; asszonya, hatalmas szívfájdalommal, átadott neki három aranypénzt, amit még apjától kapott ajándékba. Petre elvitte őket a boltba, ahol

az alkatrészeket árulják, és az árus barátja volt, de ő szóhoz sem hagyta jutni, mivel addig nem érkeznek alkatrészek, míg a kukoricát be nem gyűjtik.

Reggelként, mikor a kukoricatöresre ment, elátkozta szerencsését. Mióta elhatározta, hogy a medvét megvásárolja, csupa olyan dolog történt, ami helyben maradásra kényszerítette. Magában morfondírozott, hogy miért nem érkeznek mostanában romák a faluba, akik korábban azt gyakran előzönlötték, s továbbvinnék kocsiját a sajátjukhoz kapcsolva.

Estéknént a cukrozott olaj enyhítette a fájdalmakat Maida felhólyagzott kezén, amiket a csuhézógép kezelése okozott. Szemrebbenés nélkül nézett Petrére, majd ismét bekente kezeit, s egyre gyorsabb mozdulatokkal dörzsölgette, mintha egyszerre magát az ötletét is tisztítgatná ezzel, amit zseniálisnak tartott, s ugyanakkor gondjait is megoldaná. Megérzésére hagyatkozva Petre felé fordult, aki tágra nyílt szemekkel nézett rá szavait várva, és Maidából előtört a felfedezés.

– Ha lenne három lányunk, és őket férjhez adnánk, akkor a kapott menyaszszonypénzből megvásárolhatnánk a medvét, amivel aztán meggazdagodunk.

Petrét először lehangolta az ötlet, de miután egy jó ideig pihent a szőnyegen, lassan folytatta a beszélgetést, nagy szünetekkel s távolba meredő szemmel elgondolkozva. Észre sem vette, hogy elkapott valamit a nyakán, s körmei közé fogta; a bolha szétpattanása megihlette. Harmincezer cseréptál sok helyet foglal el. Három leánygyermek, nem.

Pár nappal később elhatározta, hogy otthagyják a kukoricatöresét, és Maida elképzelését valósítják meg; Petre annyira eltökélt volt, hogy abbahagyta az edények ónozását, hogy asszonyát birtokba vegye akár a leghetetlenebb órákban is. Maida idővel hozzászoktatta testét a támadásaihoz; megtanulta őt állandóan figyelemmel kísérni, miközben a kicsorbult tárgyokat elpakolta az almásládákba, s mikor látta férjét sietősen közeledni, leguggolt, mint a tyúkok, hogy kedvére tegyen.

Petre időnként asszonya pocakját méregette. Mikor elég nagynak látta, előkészítette a szüléshez szükséges takarót, rongyokat, a széles szájú üveget, ollót, s mind a közelében hagyta. A szomszédasszonyok azt tanácsolták Maidának, hogy minél többet pihenjen, s az otthoni dolgokat hagyja férjére. Maida széles mosollyal válaszolta:

– Mi, roma asszonyok, nem érezzük a szülés fájdalmait se előtte, se utána. A férfiak pedig, törvényeink szerint, sosem végzik el a nők munkáját.

2

Egy hűvös reggelen Petre hirtelen ébredt. A vihar erős illata orrába fészkelte magát. Egy mozdulattal magára húzta nadrágját, megfogta a baltát, s kiment, hogy a sátor cövekeit bebiztosítsa; a reggeli égbolt hideg és sötét volt, és a mennydörgés ezer darabra törte szét. Az eső már megduzzasztotta a patakat; reggelre a fák koronái csillogtak a rájuk fagyott víztől. A szél zúgása néha jajgatásként hangzott, halottak suttogása vagy szülő anyák panaszkodása; ez végül Maidát

juttatta eszébe. Elvégezte dolgát amilyen gyorsan csak tudta, és belépett a sátorba. Egy pillantás alatt rájött, honnan származtak a hangok. A takarót gyorsan a földre terítette, s ráfektette az asszonyt. Közelébe helyezte az ollót, a tökből kifaragott széles szájú kancsót s a rongyokat, amiket már napok óta gyűjtögetett. Maida fáradt mozdulattal jelezte, hogy hagyja őt egyedül. Mikor kiért, az égre nézve Istent kérte, hogy vigyázzon az asszonyára; Carlót kézen fogta és magával vitte, hogy a gyermekágyi vér ne befolyásolhassa a gyermek növekedését, se a család jövőjét. Kinn Petre ismét az égre emelte tekintetét, és a nőre emlékezve, aki malacokat szült, így kérte Istent:

– Ej, hogy a lányom varkocsai legyenek hosszúak s vastagok, mint egy lovas-hintó rúdjai, fogai legyenek fehérek s négyujjni szélesek, és aranyból legyenek az inyei, a pucája legyen szörтелен, mint a szűzlányoké, hogy a férfiak ihassanak a vízből, amin ő átkel, mert ő férfit nem ismerhet az esküvője előtt.

Egy pillanattal később felemelte Carlót, aki nyugodtan aludt, és győzedelmesen elmosolyodott, minden világos volt. Isten sohasem veszi le a szemét a világról, és szembenézett a viharral. Két órán keresztül állt a viharban, csontig ázott az esőben, ami langyosról hidegre változott a szél mozgása szerint. Petre egy hatalmas, elmozdíthatatlan sziklának tűnt egy isteni fényoszlop közepén. A sátor bejáratán keresztül figyelte asszonya mozdulatait; látta őt, ahogy ajkát a tökből készült kancsó szájához emeli s erősen belefúj, majd kezeit a pocakjára helyezi s nyomja lefelé, s végül látta, ahogy a köldökszinórt elvágta. Carlo, úgy tűnt, megértette a helyzetet, egyetlen zokszót se hallatott, ahogy az esőben állt, nagyon megkönnyítette a helyzetet hallgatásával. Abban a pillanatban egy villám vágott bele egy közeli fügefába, és kettéhasította. Ne félj, mondta Carlónak, ez Isten műve, ahogy az ördög rejtekhelyeit lerombolja.

Maida kijött, hogy átadja férjének a tarisznát a szülésnél elhasznált rongyokkal. Petre a teherautó fülkéjében hagyta a kisfiút, elővette zsebkendőjét és bekötözte vele a kezét; majd fogta a tarisznát, s belehelyezte az előző éjszaka ásott gödörbe; betemette s keményen ledöngölte egy nagy kővel. Hátrébb lépve megszemlélte művét, hogy a vérnek sehol nyoma se maradjon. Ez a vér követheti és befolyásolhatja a sorsát, aminek inkább a jószerencsére lesz szüksége.

A következő negyven napban a teherautó fülkéjében aludt, hogy lelke ne szennyeződjön be; csak akkor tért vissza a hitvesi ágyba, mikor biztos volt abban, hogy asszonya jól van, s akkor ismerte meg lánya, Penca arcát is. Maida szólt, hogy be kellene őt jegyeztetni a közjegyzőnél:

– Miért? Azzal, hogy megkeresztelik, s így nem lesz beteges, bőven elég az neki – felelte Petre.

Maidának nem akaródzott erre válaszolni. Leseperre a szőnyeget, elrendezte az ágyat négy dunyhával, felverte a párnákat, mintha libatollal lettek volna megtöltve, s az ágy lábához tette őket, szokás szerint. Utána levetkőzött, és le-

feküdt a régi, jobb napokat látott vászonzalójában. Eszébe jutott, hogy egy letelepedett egyszer azt mondta neki:

– Iratok nélkül egy senki vagy, egy rühös kutyánál is kevesebbet érsz.

Maida megfogadta magában, hogy a lányával ez nem fog előfordulni. Magához szorította a kicsit, és egész éjszaka nem eresztette el. Az első kakasszóval kelt, óvatosan, hogy férjét fel ne ébressze. A nap első sugarai bebújtak a sátorlyukain át, odakint a sötétség kezdett felolvadni a fehér és rózsaszín között, mint a begónia szirmai. Maida elindult a két kilométeres úton, ami a faluhoz vezetett. Mikor a jegyzői házhoz ért, egy férfit talált benn, aki éppen egy cipőt talpalt az íróasztal tetején.

– A lányomat akarom bejegyeztetni – mondta Maida.

– Az iratait kérem – szölt a férfi, miközben a földre seprt több pár cipőt is.

– Nincsenek – felelte Maida.

– Jól van, akkor mondja meg, hogy kicsoda maga – kérdezte a hivatalnok.

– Én vagyok az anyja – felelte Maida.

– A nevét kérdezem.

– Maida.

A hivatalnok ránézett, s a bajsza alatt mormogott valamit; nagy sóhajjal előhúzott egy zsebkendőt, s megtörölte vele az arcát. Öt perccel később Maida a születési okmánnyal indult vissza, amely állítása szerint leányanya volt (ennek jelentését csak évek múlva tudta meg).

A hazafelé vezető úton a házakat nézegette, számára az egész falu egy nagy kirakós játék volt; ahogy haladt előre, megkérdezte magától, hogy hány virágcserep állt az első sarki ház előtt.

– Három – válaszolta ő maga egy másik hangon. – Nem, uram – mondta Maida –, négy – s jóízűen felkacagott.

Mikor a férfi megérkezett, dühösen nézett Maidára, s kijelentette:

– Törülközőkre van szükségünk, törülközőkre és nem virágcserepekre – panaszkodott Petre.

– A lányomból Valaki lett, iratai vannak.

Petre értetlenül nézett rá, és folytatta a kis cseréptálak pakolását a teherautóra; lezárta a hátsó ajtókat kétszeres láncsal, és bement vele a faluba.

A hivatalban három órát kellett várnia, hogy fogadják. Mikor látta a hivatalnokot kijönni, felállt, de az jelezte neki, hogy üljön vissza, és elment mellette, hogy nagy lelkesedéssel mást üdvözzöljön. Petre fejben ismét átfutott a számlán, kétszáz kis cseréptál, darabonként három pesóért, és a végösszeg hatalmas elégedettséggel töltötte el. Azonkívül már nem kellene őket állandóan összepakolni valahányszor a számárra rájön a bolondóra, s nekik esne a patáival. Mivel a boldogság már majdnem a kezében volt, nyugodtan élvezte az érzést.

Mikor a hivatalnok ismét kijött, már nem a férfi ijedt nyúlra hasonlító arcát látta, annak ellenére, hogy összezárt ajkai közül úgy meredeztek ki fogai, mint

egy díszes hajcsat. Petre jól érezte magát, mint bármilyen másik polgár, sőt inkább, mint egy díszpolgár, majd hogynem a falu alapítója, az embereket a bőrük szaga alapján ismerte fel. A sok számolás és gondolkodás után olívbarna bőre csillogó tónust kapott; megtörölte homlokát indiánsárga inge ujjával. Ebben a pillanatban a hivatalnok odajött hozzá, és az utcára együtt mentek ki. Petre előresietett, kinyitotta a teherautó hátsó ajtaját, s megmutatta neki a munkáját. A hivatalnok nagyon meglepődött, és őszinte sajnálattal mondta:

– Petre, nem kellett volna ennyi mosdótálat hoznia. Ha kiválasztotta volna azt a hármat, amire szükségem van, az is elég lett volna.

Petre hirtelen egy gombócot érzett a torkában; nem tudta elhinni, amit hallott, már látta, ahogy álmai vára összeomlik, mintha falai friss sárból lettek volna, amit szamara megrugdalt. A hivatalnok jó politikusi érzéssel megkérdezte:

– Mennyivel tartozom a mosdótálakért?

– Semmivel, természetesen – válaszolta Petre.

Egy egész héten keresztül az elkészült edényekből emelt halom előtt üldögélt; helyét minden órában megváltoztatta, mint egy óra mutatója, hogy mindig az árnyékban maradjon. Megpróbálta megmagyarázni a történeteket: meg volt győződve róla, hogy a falu polgármestere háromszáz cseréptálat kért tőle, merthogy a hivatalnokai állandóan a kezüket mossák. Petre elmesélte asszonyának, hogy mi történt. Maida kételkedve nézett rá, majd megkérdezte, hogy elég felnőtt-e ahhoz, hogy megértse a sors iróniáját, és ezzel akarata ellenére ismét nehéz helyzetbe hozta őt.

Petre boldogtalansága adott erőt Maidának ahhoz, hogy ne keseredjen el, érezte, hogy a medve jó ötlet volt, és segíteni fog majd túljutni a bajokon. Gyakran beszélt neki erről, de Petre egyre csak szótlánul meredt maga elé.

Az elkövetkező hónapokban Petre tökélyre vitte edényei készítését, és már nem csak három, hanem hat, kilenc, néha tizenkét darabot is fabrikált naponta. Mivel nem volt őket hol tárolnia, a faluba vezető út mentén halmozta fel; hármásával rakta őket egy kupacba szabadon hagyva a járható utat, úgy kétszáz méterrel arrébb átment a másik oldalra, majd visszatért a sátorhoz, a nagy tálak hármásával lettek egy rakásban. Még kimaradt vagy kétszáz edény, s nem tudta eldönteni, hogy a teherautó körül rakja le őket, vagy levigye a faluba, és ott eladja.

Fia, Carlo, fejébe vette, hogy az edényekkel egy kisebb istállót épít a szamárnak, de alacsony termete miatt nem jutott el addig, hogy befejezze, sem a tetőt rátenni. Petrét meghatotta fia embersége, s bár a szamár nem érdekelt, segített fiának az istálló befejezésében. Mikor készen lett a falakkal, az ég felé pillantva meglátott néhány felhőt kergetőzni, akik mintha arra vártak volna, hogy az istálló vízhatatlanságát kipróbálják. Petre több napot töltött azzal próbálkozva, hogy a lapos tálakat a többi tálfélével úgy forrassza össze, hogy ne eresszék át az esőt. Megvitatta a dolgot azokkal a szomszédokkal is, akik ellátogattak a munkáját megnézni. Mindenki a másokra nézett, de megoldást egyik sem tudott adni.

Hogy egy időre elvonja figyelmét a problémáról, Petre elsétált a településig megszámlálva az edényeket; egy sem hiányzott; azt remélte, hogy a visszaúton majd megtalálja a megoldást az istálló építésére. Érkeztében látta, ahogy Carlo egy darócpokrócot próbál rátenni egy *ñandubay* fa három ágára, melyek egyfajta háromlábú építményt formáltak. Petre figyelte fiát, ahogy kis termete ellenére keményen küszködött; végül kívánságának engedve felemelte a háromlábú tákolmányt, s az istálló tetejére tette, majd a darócpokrócot is rádobta.

Mint égből pottyant ajándék, Petre érezte magán a hirtelen jött eső kemény ütéseit. Belépett az istállóba és körülnézett, minden tökéletes volt, a víz sehol sem szivárgott be; már csak a szárnak kellett elfoglalnia; ezt a foglalatosságot fiára hagyta, aki csak egy mozdulattal jelzett, s az állat büszkén felvetett fejével bemasírozott.

Hét közben Petre rendszeresen dolgozott, nappal az ónozással, éjszakánként a feleségén, akinek ugyan már pár hónapja domborodott a pocakja, de Petre anynyira komolyan vette előző ígéretét, hogy nem akarta azt megszegni.

Mikor elérkezett a szülés órája, két szomszédasszony vette kezébe a dolgok irányítását, a Maida körüli teendők ellátását, aki így nem érezte magát annyira egyedül ezen az istenáldotta helyen. A várakozás meghozta eredményét, megszületett Mina, második lánya. S Petre, bár tudatában volt, hogy a valóság lassabb lábakon vánszorog, mint az álmok, már látni vélte medvéje füleit. Kalapját szemére húzva aludt az istállóban Carlo és a szamár mellett; így mindhármukat ugyanaz az illat lengte körül, de minden jó volt, mikor a jövő forgott kockán.

Amikor felesége hívta, Petre visszatért a nászi ágyba, hogy állhatatosan a harmadik lánya fogantatásán munkálkodjon. Maida, aki azelőtt rettegett férje habzó szájú kutyára hasonlító tekintetétől, talán szeméremből, mostanra hozzászokott a rendszeres munkálkodáshoz, s mosolyogva élvezte az elért jó kedélyállapotot; s ahol a szenvedély hiányzott, a szándék kisegített. Petre a szokásos napi teendőkben is kitűnt; már a faluhoz vezető út felét végigpakolta a hármásával felhalmozott edényekkel. A szomszédok mind ismerték Petre munkáit, és végigjárták, mintha egy óriási szobor volna, de egyikük sem vett egy darabot sem, és akaratlanul is ama sors útjába álltak, amit Petre szándéka szerint lányainak s edényeinek be kellett volna járniuk. Marta Romero, a legkedvesebb szomszéd, ajándékokat hozott Maida gyerekeinek Claudia Carpintero boltjából. Neki vallotta be egyszer Maida:

– Úgy érzem, hogy az álmaim nem hoznak nekem szerencsét.

Marta Romero azt válaszolta:

– A boldogság a rádiónovellák kitalálmánya. A boldogságot semmi értelmű egy férfitől várni, nincs rá garancia.

Utána Marta Romero megölelte őt, és szemébe nézve kedvesen mondta:

– De nagy kurva vagy te.